

DOROTA TENETA-SKWIERCZ*

Znaczenie wybranych aspektów umiędzynarodowienia szkoły wyższej w opinii nauczycieli akademickich**

Wprowadzenie

Postępująca globalizacja, towarzyszący jej outsourcing, wirtualizacja i usieciwienie gospodarki sprawiły, że znakiem obecnych czasów stała się mobilność i praca na styku różnych kultur. Coraz częściej pracodawcy wymagają od absolwentów uczelni znajomości języków obcych, doświadczenia międzynarodowego oraz posiadania kompetencji międzykulturowych, definiowanych jako zdolność do skutecznej interakcji w sytuacjach międzykulturowych opartej na postawach, wiedzy, świadomości i umiejętnościach międzykulturowych (Deardorff 2009). Obecna sytuacja na rynku pracy nie pozostaje bez wpływu na sposób funkcjonowania szkół wyższych. Od uczelni oczekuje się, że będą prowadzić edukację na rzecz globalnego obywatelstwa, kształcić „obywateli świata”, otwartych na inne kultury i konteksty. Przygotowanie przyszłych liderów, wymaga od szkoły nie tylko oparcia na takich wartościach jak różnorodność, szacunek i tolerancja wobec przedstawicieli innych narodów, lecz także aktywnego włączenia się wykładowców we współpracę międzynarodową.

1. Znaczenie umiędzynarodowienia szkoły wyższej

W jednym z zaleceń Komisji Europejskiej stwierdza się, że instytucje szkolnictwa wyższego powinny opracowywać i wdrażać całościowe strategie internacjonalizacji, stanowiące integralną część ich misji i realizowanych funkcji. Zwiększona mobilność studentów i pracowników, międzynarodowy wymiar programów nauczania, międzynarodowe doświadczenie wykładowców z wystarczającą znajomością języka angielskiego i drugiego języka obcego oraz kompetencjami międzykulturowymi, transnarodowa realizacja kursów i stopni naukowych oraz sojusze międzynarodowe

---

* Dr hab. Dorota Teneta-Skwiercz, prof. UE – Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstwa, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu; ORCID: 0000-0003-0168-622X; dorota.teneta-skwiercz@ue.wroc.pl

** Projekt jest finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce w ramach programu „Regionalna Inicjatywa Doskonałości” 2019 – 2022, numer projektu 015/RID/2018/19 całkowita kwota finansowania 10 721 040,00 zł.

powinny stać się nieodzownymi elementami szkolnictwa wyższego w Europie i poza nią (European Commission 2013). Wśród przesłanek internacjonalizacji najczęściej wymienia się przesłanki: polityczne, akademickie, społeczno-kulturowe i ekonomiczne (Knight 1997; Qiang 2003). Przesłanki polityczne są związane z kwestiami bezpieczeństwa narodowego, stabilności i pokoju. Przesłanki akademickie odnoszą się do wdrażania międzynarodowych standardów zarówno w badaniach, jak i nauczaniu. Przesłanki społeczno-kulturowe opierają się na poglądzie, że należy się przeciwstawić homogenizacji, będącej efektem globalizacji, co w praktyce oznacza szanowanie kultury i języków innych narodów. Z kolei uzasadnienie ekonomiczne ma związek z rozwojem zasobów ludzkich niezbędnych do tego, aby kraj pozostał konkurencyjny na arenie międzynarodowej oraz ze zwiększaniem dochodów szkół wyższych. Zdaniem J. Knight (Knight 2006) główne motywacje do internacjonalizacji w szkołach publicznych nie mają charakteru finansowego. Szkoły te dążą raczej do zwiększenia możliwości badawczych oraz pogłębienia świadomości kulturowej społeczności akademickiej.

Internacjonalizacja uczelni jest definiowana jako celowy proces włączania międzynarodowego, międzykulturowego lub globalnego wymiaru do zadań, funkcji i procesu kształcenia, z zamiarem podniesienia jakości kształcenia i badań oraz wniesienia znaczącego wkładu w społeczeństwo (Knight 1997; De Wit 2015). Jest to zjawisko kompleksowe, co oznacza, że przenika wszystkie aspekty funkcjonowania szkoły wyższej. Jego znaczenie zmienia się w zależności od przesłanek, bodźców oraz okoliczności politycznych i ekonomicznych, w których się odbywa (Callan 2000).

W literaturze istnieje podział na „umiędzynarodowienie za granicą” i „umiędzynarodowienie w kraju”. Internacjonalizacja za granicą oznacza mobilność zagraniczną pracowników i studentów, strategiczne sojusze z partnerami międzynarodowymi, wspólne programy z zagranicznymi instytucjami i kampusami itd. Z kolei internacjonalizacja w kraju dotyczy takich kwestii, jak: umiędzynarodowienie programu nauczania, rekrutacja międzynarodowej kadry akademickiej oraz podnoszenie jakości doświadczeń studentów międzynarodowych w kraju goszczącym.

G. Hawawini wyodrębnił siedem zasadniczych obszarów umiędzynarodowienia uczelni wraz z odpowiadającymi im działaniami (tab. 1). Wskazane przez niego obszary obejmują: indywidualne inicjatywy wydziałów, zarządzanie demografią instytucjonalną, inicjatywy na rzecz mobilności, zmiany programowe i pedagogiczne, zaangażowanie transnarodowe, budowanie sieci i kulturę kampusu, etos i działania symboliczne (Hawawini, 2012). Jak widać, oprócz wspierania mobilności, tworzenia sieci współpracy, sojuszy strategicznych, umiędzynarodowienia programów nauczania, tak aby służyły rozwojowi kompetencji międzykulturowych, ważne jest posiadanie zaangażowanych w umiędzynarodowienie przywódców oraz budowanie inkluzywnego środowiska pacy i nauczania.

J. Fielden (Fielden 2011), poszukując cech w pełni umiędzynarodowionej uczelni, wskazuje na takie elementy, jak: znaczny odsetek studentów zagranicznych, zagraniczne działania dydaktyczne, międzynarodowa współpraca w dziedzinie badań, kadra akademicka wielu narodowości, umiędzynarodowiony program nauczania,

Tabela 1**Obszary internacjonalizacji i odpowiadające im działania**

Lp.	Obszar	Działania
1	Indywidualne inicjatywy wydziałów	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca badawcza • Nauczanie i opracowywanie programów nauczania • Kierowanie programami akademickimi
2	Zarządzanie demografią instytucjonalną	<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowa rekrutacja studentów • Rekrutacja zagranicznej kadry akademickiej i administracyjnej • Wykłady realizowane przez zagranicznych naukowców • Krótkie kursy, konferencje i delegacje wizytujących naukowców • Sesje letnie, programy przedłużenia pobytu i programy nauki języków obcych
3	Inicjatywy na rzecz mobilności	<ul style="list-style-type: none"> • Programy wymiany i mobilności • Programy studiów za granicą, staże, kształcenie w ramach usług • Projekty badawcze i praktyki
4	Zmiany programowe i pedagogiczne	<ul style="list-style-type: none"> • Stopniowe zmiany programowe • Język i kultura obca • Komunikacja międzykulturowa i kompetencje międzykulturowe • Nowe technologie pedagogiczne i edukacyjne • Zajęcia pozalekcyjne
5	Zaangażowanie transnarodowe	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca i partnerstwo z instytucjami zagranicznymi • Wspólne stopnie naukowe w wielu miejscach • Partnerstwa intensywnie wykorzystujące badania naukowe • Sojusze strategiczne • Kampusy filialne, biura satelitarne
6	Budowanie sieci	<ul style="list-style-type: none"> • Sieci akademickie i naukowe • Konsorcja • Sieci absolwentów
7	Kultura kampusu, etos i działania symboliczne	<ul style="list-style-type: none"> • Etos sprzyjający umiędzynarodowieniu: zmiana kultury kampusu • Zaangażowane przywództwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie Hawawini 2012.

integracja społeczna i akademicka między studentami a pracownikami rodzimymi i zagranicznymi, mobilność pracowników i studentów oraz działalność studencka za granicą (wolontariat).

Szkoły wyższe muszą stale dostosowywać się do dynamicznie zmieniającego się otoczenia, odpowiadać na wyzwania, niwelować zagrożenia i wykorzystywać pojawiające się szanse. W efekcie, podejście uczelni do internacjonalizacji ewoluuje. Widać to chociażby w obszarze mobilności akademickiej, która z mobilności studentów i nauczycieli akademickich stopniowo przechodzi w mobilność programów i polityk (de Oliveira Barbosa, Neves 2020). Priorytety strategiczne umiędzynarodowienia różnią się w zależności od uczelni. Dla University of Winchester z Wielkiej Brytanii jest to (Neale i in. 2018): umiędzynarodowienie programu nauczania i wzrost mobilności studentów, zapewnienie różnorodności pracowników i studentów, współpraca z organizacjami międzynarodowymi (tworzenie partnerstw, sieci) oraz akademicka

i społeczna integracja studentów i pracowników. Z kolei polskie uczelnie kładą nacisk na mobilność zagraniczną zarówno pracowników, jak i studentów.

Internacjonalizacja edukacji jest procesem, który pomaga społeczności akademickiej odnaleźć się w coraz bardziej współzależnym świecie (Francis 1993), służy rozwojowi umiejętności efektywnego życia i pracy w zróżnicowanym globalnym środowisku (Murphy 2007), pozytywnie wpływa na zaangażowanie etyczne, ułatwia identyfikację własnych przekonań oraz rozwijanie poczucia odpowiedzialności i zaangażowania obywatelskiego (Kreber 2009), zwiększa świadomość globalnych problemów, zarówno u studentów, jak i nauczycieli (Hénard i in. n.d.), ułatwia przepływ i zdobywanie wiedzy oraz mobilizację talentów w celu wspierania globalnych badań (Jibeen, Khan 2015). Sprzyja nie tylko rozwojowi uczelni, ale także tworzy warunki do poprawy poziomu innowacyjności kraju i tym samym jego konkurencyjności na arenie międzynarodowej.

Aby proces umiędzynarodowienia przełożył się na wspomniane wyżej korzyści, konieczne jest rozwinięcie odpowiedniej kultury organizacyjnej, tj. kultury, która wyzwala zachowania i mentalność sprzyjającą internacjonalizacji (Hudzik 2013; Fragouli 2020). Kolejnym warunkiem, jaki musi być spełniony, jest dopasowanie form, metod i narzędzi umiędzynarodowienia do misji, kluczowych wartości oraz kierunków rozwoju nakreślonych w strategii uczelni. Badacze M. Agnew i W.D. VanBalkom (Agnew, VanBalkom 2009), określając czynniki wpływające na kulturową gotowość szkoły wyższej do internacjonalizacji, zwrócili uwagę na znaczenie zgodności między wartościami wyznawanymi przez członków społeczności akademickiej a kluczowymi wartościami uczelni.

2. Poziom umiędzynarodowienia polskich uczelni

Ramy mobilności i umiędzynarodowienia polskich uczelni wyznaczają projekty/procesy inicjowane na poziomie Unii Europejskiej. Warto w tym miejscu wspomnieć o uruchomionym w 1999 r. Procesie Bolońskim, w którym za jeden z priorytetów uznaje się mobilność i umiędzynarodowienie. Polska włączyła się w realizację Procesu Bolońskiego m.in. przez wprowadzenie dwustopniowego systemu studiów i systemu punktów kredytowych ECTS, powołanie Państwowej Komisji Akredytacyjnej (PKA) czy też rozwijanie mobilności w ramach takich programów jak Sokrates/Erasmus. Państwowa Komisja Akredytacyjna jest ustawowym organem szkolnictwa wyższego działającym na rzecz jakości kształcenia. Jednym z jej zadań jest dokonywanie oceny programowej. W ramach tej oceny PKA sprawdza czy nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, czy wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także czy tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry. Za osiągnięcie doskonałości w obszarze współpracy międzynarodowej (w ramach danego kierunku studiów) PKA przyznaje Certyfikat Doskonałości Kształcenia – „Otwarty na świat”.

Mobilność stanowi też zasadniczy element realizowanego od 2002 r. Procesu Kopenhaskiego, którego celem jest poprawa wyników, jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego. Najnowszą regulacją, odnoszącą się do umiędzynarodowienia szkół wyższych, jest opublikowany 30 września 2020 r. przez Komisję Europejską komunikat w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r. W komunikacie tym wskazano sześć zasadniczych wymiarów tego procesu. Jednym z nich jest wymiar geopolityczny, zakładający dalsze umiędzynarodowienie kształcenia europejskiego na poziomie podstawowym, średnim i wyższym oraz w dziedzinie kształcenia zawodowego i pracy z młodzieżą (European Commission 2020).

Chociaż Polska jest aktywnym podmiotem wspomnianych wyżej inicjatyw, to jednak otwieranie się na świat polskich instytucji szkolnictwa wyższego przebiega wolno. Spowalniane jest nie tylko polityką imigracyjną i wizową – ograniczającą napływ cudzoziemców, lecz także silnym zakorzenieniem kulturowym, nieumiejętnością budowania relacji z zagranicznymi interesariuszami, nieznanymi języków obcych, rozbudowaną biurokracją, brakiem zdefiniowanych na poziomie uczelni strategii umiędzynarodowienia, wraz z odpowiednimi celami, zadaniami i miernikami ich realizacji. Według raportu przygotowanego przez firmę ECORYS na zlecenie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju słabością polskiego procesu internacjonalizacji jest (ECORYS Sp. z o.o. 2020): niska pozycja uczelni w rankingach międzynarodowych, niska cytowalność dorobku naukowego polskich badaczy, ograniczona liczba publikacji w językach obcych wydawanych w renomowanych czasopismach i wydawnictwach, umiarkowana mobilność międzynarodowa naukowców, niewielka liczba programów kształcenia na najwyższym światowym poziomie, niewielka liczba programów nauczania prowadzonych w języku angielskim, zbyt mała liczba wybitnych zagranicznych naukowców wykładających na polskich uczelniach czy też niska świadomość potrzeby wymiany międzynarodowej u kadry akademickiej i administracyjnej. Dodatkowym problemem jest relatywnie słabe zainteresowanie obcokrajowców podejmowaniem studiów w Polsce. Najszybciej rozwijającym się obszarem umiędzynarodowienia polskich uczelni jest krótkotrwała mobilność pracowników i studentów.

W marcu 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli opublikowała raport o kształceniu cudzoziemców na polskich uczelniach. Wynika z niego, że choć systematycznie rośnie liczba studentów zagranicznych, to jednak wskaźnik umiędzynarodowienia polskich uczelni jest jednym z najniższych w krajach OECD. Pod koniec 2019 r. najwięcej studentów pochodziło z Ukrainy (38,5 tys. osób), Białorusi (8,2 tys. osób), Indii (3,3 tys. osób), Norwegii, Chin, Niemiec (po 1,4 tys. osób). Najbardziej popularne kierunki studiów w roku akademickim 2019/2020 to: kierunek lekarski (7,4 tys. osób), zarządzanie (2,1 tys.), informatyka (1,7 tys.), stosunki międzynarodowe (1,2 tys.) i kierunek lekarsko-dentystyczny (1,1 tys.) (NIK 2021).

Kolejnym problemem jest niedostateczny stopień akulturacji cudzoziemców, przebywających w polskich uczelniach (Długosz 2018; Brzozowski 2015; Mucha, Pędziwiatr 2019). Powodem takiego stanu rzeczy może być fakt, że o ile wśród priorytetów strategicznych umiędzynarodowienia uczelni zagranicznych pojawia

się integracja społeczna i akademicka między studentami a pracownikami rodzimymi i zagranicznymi (Neale i in. 2018) (Fielden 2011), o tyle w dokumentach strategicznych regulujących umiędzynarodowienie uczelni polskich ten aspekt jest słabo wyeksponowany. Jednym z głównych celów reformy szkolnictwa wyższego w Polsce, zainicjowanej Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (zwanej dalej Ustawą) (Sejm RP 2018), jest zmniejszenie dystansu w zakresie umiędzynarodowienia, jaki dzieli polskie uczelnie od mających sukcesy na tym polu uczelnie zagranicznych. Drogowskazem dla uczelni mają być m.in. zalecenia ujęte w „Programie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego” (zwanym dalej Programem) sformułowanym w 2015 r. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW 2015). Program przewiduje podejmowanie takich działań, jak: pozyskiwanie międzynarodowych akredytacji, zwiększenie liczby programów studiów w językach obcych, zwiększenie liczby zagranicznych naukowców zaangażowanych w prace dydaktyczne i naukowe w Polsce oraz zagranicznych recenzentów, zwiększenie oferty programów studiów prowadzonych w formie e-learningowej, rozwijanie kompetencji pracowników administracyjnych i nauczycieli, uruchamianie komórek administracyjnych dedykowanych do obsługi międzynarodowych projektów naukowych, wprowadzanie mechanizmu elastycznego zarządzania czasem i obowiązkami dydaktycznymi pracowników zaangażowanych w międzynarodowe projekty naukowe.

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego artykułu kwerenda literatury pokażała, że dotychczasowe badania w obszarze umiędzynarodowienia uczelni polskich dotyczyły czynników motywujących do mobilności edukacyjnej, korzyści i barier uczestnictwa w wymianie międzynarodowej (Marciniak, Winnicki 2019), modelu internacjonalizacji (Tulko 2019), celów internacjonalizacji z perspektywy naukowców i uczelni (Przytuła 2019b) czy też ekspatriacji akademickiej (Przytuła 2019a). Brakuje badań poświęconych ocenie przez nauczycieli akademickich zaleceń MNiSW. Jest to o tyle ważne, że negatywna ocena może skutkować osłabieniem motywacji, tego kluczowego interesariusza uczelni, do angażowania się w realizację wzmiankowanych zaleceń i w konsekwencji niemożnością osiągnięcia celów sformułowanych dla procesu umiędzynarodowienia.

W odpowiedzi na dostrzeżoną lukę badawczą przeprowadzono badania, których głównym celem była ocena, z perspektywy nauczyciela akademickiego, znaczenia wybranych działań służących internacjonalizacji uczelni. W procesie badawczym starano się odpowiedzieć na następujące pytania: Jak nauczyciele oceniają istotność wybranych działań służących umiędzynarodowieniu uczelni? Jak oceniają dotychczasową aktywność swoich uczelni w zakresie realizacji tych działań? Jakie korzyści z tytułu włączenia się we współpracę międzynarodową mają dla nich pierwszorzędne, a jakie drugorzędne znaczenie? Przedmiotem badań był poziom operacyjny umiędzynarodowienia uczelni, tj. realizowane w ramach tego procesu działania, programy, inicjatywy. W badaniu analizowano 16 wybranych działań służących umiędzynarodowieniu. *Gros* z nich pokrywało się z działaniami ujętymi w rządowym Programie. Dodatkowo ocenie poddano aspekty związane z integracją środowiska akademickiego, które nie zostały *expressis verbis* zapisane w Programie.

3. Metodyka badań

W badaniu wykorzystano metodę ankietową. Badania ankietowe typu CAWI przeprowadzono w miesiącach wrzesień–październik 2020 r. Zdecydowano się na podejście ilościowe, gdyż umożliwia ono gromadzenie informacji opisowych i badanie zależności między zmiennymi, a ponadto pozwala na replikację, uogólnienie wyników i porównanie między grupami (Creswell i in. 2013). W ramach analizy danych wykorzystano metody statystyki opisowej, liczebności i proporcje oraz średnią arytmetyczną. Do prezentacji danych użyto metody graficznej w postaci tabel i wykresów umożliwiających jednoczesne ukazanie struktury wyników pomiaru we wszystkich badanych kwestiach.

Właściwe badanie zostało poprzedzone badaniem pilotażowym, w następstwie którego udało się udoskonalić narzędzie badawcze. Respondentami byli nauczyciele publicznych uczelni ekonomicznych w Polsce. Przed zebraniem danych uzyskano drogą mailową zgody na badania od rektorów wszystkich pięciu uczelni. Ankiety zostały skierowane do nauczycieli pocztą wewnętrzną przez odpowiednie jednostki administracyjne uczelni (z reguły Biuro Rektora). Nie zaproponowano żadnej zachęty do udziału w badaniu.

Tabela 2
Charakterystyka próby badawczej ($n = 206$)

Wyszczególnienie		Liczebność	% z n
Płeć	Kobieta	119	57,8%
	Mężczyzna	87	42,2%
Narodowość	Polska	206	100,0%
Uczelnia	SGH	81	39,3%
	UE Kraków	64	31,1%
	UE Wrocław	61	29,6%
Wiek	do 35 lat	28	13,6%
	36–45 lat	75	36,4%
	46–55 lat	70	34,0%
	więcej niż 55 lat	33	16,0%
Stopień naukowy	Mgr, inż.	34	16,5%
	Dr	95	46,1%
	Dr hab.	60	29,1%
	Prof. dr hab.	17	8,3%

Źródło: opracowanie własne.

Ostatecznie w badaniach wzięli udział nauczyciele z trzech publicznych uczelni ekonomicznych: SGH Warszawa (81 osób), UE Kraków (64 osoby) oraz UE Wrocław (61 osób). Liczba respondentów wyniosła 206 osób, co stanowiło po ok. 10% ogólnej populacji nauczycieli każdej z trzech badanych uczelni. Zdecydowano

o odrzuceniu ankiet UE Katowice (7 odpowiedzi) i UE Poznań (2 odpowiedzi) z uwagi na zbyt małą liczebność. Dokładny opis próby badawczej zawiera tabela 2. W badaniu wzięli udział wyłącznie nauczyciele narodowości polskiej. Przeważały kobiety (57,8%). Największy odsetek osób stanowiły osoby z przedziału 36–45 lat (36,4%), ze stopniem naukowym doktora (46,1%). Najmniej odpowiedzi pochodziło od osób z przedziału wiekowego powyżej 55 lat (16%), ze stopniem naukowym prof. dr hab. (8,3%).

4. Wyniki badań i główne wnioski

Respondentów poproszono o wyrażenie opinii na temat istotności 16 przykładowych działań podejmowanych przez uczelnie w ramach umiędzynarodowienia (tab. 3). Zastosowano pięciostopniową skalę porządkową z opcjami odpowiedzi: zdecydowanie nieistotne, nieistotne, trudno powiedzieć, istotne, zdecydowanie istotne.

Należy podkreślić, że wszystkie 16 działań zostało ocenionych wysoko przez nauczycieli, przy czym za najistotniejsze działanie (suma wskazań „istotne” i „zdecydowanie istotne”) uznano wymianę międzynarodową studentów i kadry (198 wskazań) i rozwijanie kompetencji językowych studentów i pracowników (198 wskazań). Na drugim miejscu znalazło się zwiększenie liczby wspólnych projektów edukacyjnych i naukowych, realizowanych przez polskie uczelnie z zagranicznymi partnerami (191). Następnie angażowanie się pracowników naukowych w badania prowadzone poza granicami kraju (188), zwiększenie liczby zagranicznych profesorów wizytujących, przyjeżdżających z wiodących uczelni światowych (186) i poszerzanie oferty programowej o programy nauczania w języku angielskim (184). Za najmniej istotne (suma wskazań „nieistotne”, „zdecydowanie nieistotne”) uznano poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku (20). Na dalszych miejscach znalazło się kształcenie na odległość za sprawą kursów typu MOOC (kursy *online* otwarte dla nieograniczonej liczby uczestników, *Massive Open Online Course*), dbałość o integrację społeczno-kulturową studentów i pracowników krajowych i zagranicznych (po 14 wskazań).

Kolejne pytanie służyło sprawdzeniu, jak respondenci oceniają dotychczasową aktywność własnej uczelni w zakresie stosowania wskazanych w poprzednim pytaniu działań. Nauczyciele mieli do dyspozycji pięciostopniową skalę opisową ocen: zdecydowanie negatywna ocena, negatywna, trudno powiedzieć, pozytywna i zdecydowanie pozytywna ocena. Respondenci najlepiej (suma wskazań „pozytywna” i „zdecydowanie pozytywna”) ocenili aktywność uczelni w zakresie (tab. 4):

- wymiany międzynarodowej studentów i kadry (156 wskazań),
- rozwijania kompetencji językowych studentów i pracowników (151),
- poszerzania oferty programowej o programy nauczania w języku angielskim (138),
- podejmowania przez uczelnię starań o uzyskanie znaczących akredytacji międzynarodowych i zwiększania grona cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach (realizujących pełen cykl kształcenia i przyjeżdżających na wymianę) (po 130 wskazań).

Tabela 3
Opinie pracowników na temat istotności różnych aspektów
umiędzynarodowienia szkół wyższych (n = 206)

Wyszczególnienie	Zdecydowanie nieistotne	Nieistotne	Trudno powiedzieć	Istotne	Zdecydowanie istotne
Rozwijanie kompetencji językowych studentów i pracowników	0	4	4	63	135
Wymiana międzynarodowa studentów i kadry	2	0	6	71	127
Zwiększenie liczby wspólnych projektów edukacyjnych i naukowych realizowanych przez polskie uczelnie z zagranicznymi partnerami	3	0	12	63	128
Angażowanie się pracowników naukowych w badania prowadzone poza granicami kraju	1	5	12	52	136
Zwiększenie liczby zagranicznych profesorów wizytujących, przyjeżdżających z wiodących uczelni światowych	3	3	14	71	115
Poszerzanie oferty programowej o programy nauczania w języku angielskim	2	4	16	80	104
Podejmowanie przez uczelnię starań o uzyskanie znaczących akredytacji międzynarodowych	2	4	23	73	104
Zwiększenie grona cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach (realizujących pełen cykl kształcenia i przyjeżdżających na wymianę)	3	2	28	81	92
Dbalność o pozycję uczelni w rankingach międzynarodowych	3	9	22	84	88
Zwiększanie liczby zagranicznych naukowców zaangażowanych w prace dydaktyczne i naukowe w Polsce oraz zagranicznych recenzentów	2	7	30	77	90
Dbalność o integrację społeczną i kulturową studentów i pracowników krajowych i zagranicznych*	4	10	28	71	93
Uruchomienie komórek administracyjnych dedykowanych do obsługi międzynarodowych projektów naukowych	3	10	29	73	91
Włączanie studentów z zagranicy w codzienne życie kampusu	2	6	35	81	82
Elastyczne zarządzanie czasem i obowiązkami dydaktycznymi pracowników zaangażowanych w międzynarodowe projekty naukowe	1	6	39	63	97
Poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku	4	16	28	74	84
Kształcenie na odległość za sprawą kursów typu MOOC	4	10	59	86	47

* Wyceniono działania dotyczące aspektu integracyjnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Tabela 4

Ocena pracowników dotychczasowej aktywności własnej uczelni w zakresie wybranych działań służących umiędzynarodowieniu ($n = 206$)*

Wyszczególnienie	Zdecydowanie negatywnie	Negatywnie	Trudno powiedzieć	Pozytywnie	Zdecydowanie pozytywnie
Wymiana międzynarodowa studentów i kadry	3	6	41	108	48
Rozwijanie kompetencji językowych studentów i pracowników	7	10	38	95	56
Poszerzanie oferty programowej o programy nauczania w języku angielskim	2	14	52	97	41
Podejmowanie przez uczelnię starań o uzyskanie znaczących akredytacji międzynarodowych	5	10	61	84	46
Zwiększenie grona cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach (realizujących pełen cykl kształcenia i przyjeżdżających na wymianę)	4	8	64	90	40
dbałość o pozycję uczelni w rankingach międzynarodowych	11	27	66	72	30
Zwiększenie liczby wspólnych projektów edukacyjnych i naukowych realizowanych przez polskie uczelnie z zagranicznymi partnerami	7	22	82	69	26
Uruchomienie komórek administracyjnych dedykowanych do obsługi międzynarodowych projektów naukowych	9	35	73	70	19
Zwiększenie liczby zagranicznych profesorów wizytujących, przyjeżdżających z wiodących uczelni światowych	8	35	75	70	18
Angażowanie się pracowników naukowych w badania prowadzone poza granicami kraju	11	28	86	59	22
Włączanie studentów z zagranicy w codzienne życie kampusu*	7	23	99	63	14
Dbłość o integrację społeczną i kulturową studentów i pracowników krajowych i zagranicznych	12	31	87	47	29
Elastyczne zarządzanie czasem i obowiązkami dydaktycznymi pracowników zaangażowanych w międzynarodowe projekty naukowe	21	42	85	46	12
Zwiększanie liczby zagranicznych naukowców zaangażowanych w prace dydaktyczne i naukowe w Polsce oraz zagranicznych recenzentów	10	35	105	47	9
Poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku	12	32	112	40	10
Kształcenie na odległość za sprawą kursów typu MOOC	15	25	122	36	8

* Wyceniono działania dotyczące aspektu integracyjnego.

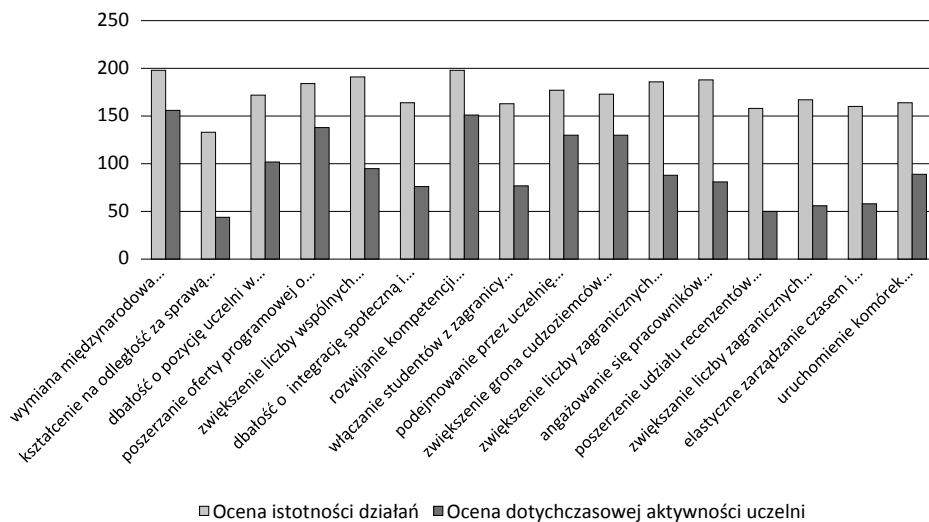
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Najgorzej (suma ocen zdecydowanie negatywnych i negatywnych) została oceniona aktywność w zakresie (tab. 4): elastycznego zarządzania czasem i obowiązkami dydaktycznymi pracowników zaangażowanych w międzynarodowe projekty naukowe (63). Na kolejnych miejscach znalazło się: zwiększanie liczby zagranicznych profesorów wizytujących, przyjeżdżających z wiodących uczelni światowych (45) i poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku (44). Najwięcej problemów sprawiła respondentom ocena takich działań, jak: kształcenie na odległość, poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku, zwiększanie liczby zagranicznych naukowców zaangażowanych w prace dydaktyczne i naukowe w Polsce, zarządzania czasem i obowiązkami dydaktycznymi pracowników. W tych przypadkach ponad połowa respondentów wybrała opcję odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Z porównania danych zawartych w tabelach 3 i 4 wynika, że relatywnie największa rozbieżność między oceną istotności działań towarzyszących internacjonalizacji a oceną dotychczasowej aktywności uczelni, dotyczyła aspektu zwiększania liczby zagranicznych naukowców zaangażowanych w prace dydaktyczne i naukowe w Polsce oraz poszerzenia udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku (rys. 1).

Rysunek 1

Porównanie opinii nauczycieli na temat istotności działań towarzyszących internacjonalizacji z dotychczasową aktywnością uczelni w zakresie tych działań (n = 206)*

* Pod uwagę wzięto sumę wskazań „istotne” i „zdecydowanie istotne”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondentów zapytano również, jakie znaczenie mają dla nich takie potencjalne korzyści ze współpracy międzynarodowej, jak: poprawa znajomości języków obcych, wypełnienie kryteriów branych pod uwagę w procedurach awansowych,

budowanie kapitału relacyjnego (pod kątem wspólnych projektów, badań naukowych, publikacji), możliwość poznania innej kultury, dostęp do infrastruktury i materiałów źródłowych niedostępnych w Polsce, możliwość poznania innych podejść, metodyk i narzędzi wykorzystywanych w procesach dydaktycznych i wreszcie możliwość samodoskonalenia i uczenia się. Zastosowano pięciostopniową skalę porządkową z opcjami odpowiedzi: zdecydowanie nieistotne, nieistotne, trudno powiedzieć, istotne, zdecydowanie istotne. Rozkład odpowiedzi na to pytanie prezentuje tabela 5.

Tabela 5
Znaczenie dla pracownika potencjalnych korzyści
ze współpracy międzynarodowej (n = 206)

Wyszczególnienie	Zdecydowanie nieistotne		Nieistotne		Trudno powiedzieć		Istotne		Zdecydowanie istotne	
	Liczoności	% z n	Liczoności	% z n	Liczoności	% z n	Liczoności	% z n	Liczoności	% z n
Poprawa znajomości języków obcych	4	1,9%	15	7,3%	12	5,8%	72	35,0%	103	50,0%
Wypełnienie kryteriów branych pod uwagę w procedurach awansowych	18	8,7%	24	11,7%	33	11,7%	68	33,0%	63	30,6%
Budowanie kapitału relacyjnego (pod kątem wspólnych projektów, badań naukowych, publikacji)	5	2,4%	4	1,9%	21	10,2%	62	30,1%	114	55,3%
Możliwość poznania innej kultury	3	1,5%	7	3,4%	27	13,1%	71	34,5%	98	47,6%
Dostęp do infrastruktury i materiałów źródłowych niedostępnych w Polsce	12	5,8%	19	9,2%	41	19,9%	67	32,5%	67	32,5%
Możliwość poznania innych podejść, metodyk i narzędzi wykorzystywanych w procesach dydaktycznych	2	1,0%	5	2,4%	22	10,7%	75	36,4%	102	49,5%
Możliwość samodoskonalenia i uczenia się	1	0,5%	4	1,9%	4	1,9%	63	30,6%	134	65,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

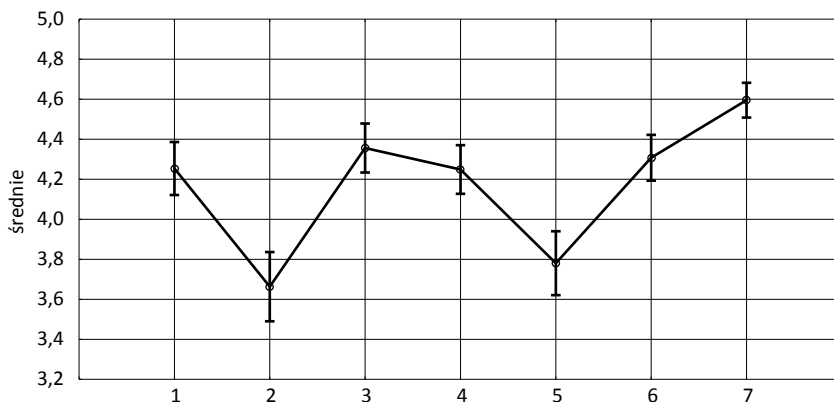
Aby należyście ocenić znaczenie poszczególnych korzyści dla pracowników, przeprowadzono analizę wariancji dla prób zależnych. Wykazała ona istotny statystycznie efekt $F(6, 1224) = 30,72, p < 0,001, eta^2 = 0,13$, który wskazuje na to, że wśród ocenianych w ankiecie potencjalnych korzyści jedne mają większe znaczenie, a inne mniejsze.

Tabela 6
Test Bonferroniego

Lp.	Wyszczególnienie	1	2	3	4	5	6
1	Poprawa znajomości języków obcych						
2	Wypełnienie kryteriów branych pod uwagę w procedurach awansowych	0,001					
3	Budowanie kapitału relacyjnego (pod kątem wspólnych projektów, badań naukowych, publikacji itp.)	<i>ni.</i>	0,001				
4	Możliwość poznania innej kultury	<i>ni.</i>	0,001	<i>ni.</i>			
5	Dostęp do infrastruktury i materiałów źródłowych niedostępnych w Polsce	0,001	<i>ni.</i>	0,001	0,001		
6	Możliwość poznania innych podejść, metodyk i narzędzi wykorzystywanych w procesach dydaktycznych	<i>ni.</i>	0,001	<i>ni.</i>	<i>ni.</i>	0,001	
7	Możliwość samodoskonalenia i uczenia się	0,001	0,001	<i>ni.</i>	0,001	0,001	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Rysunek 3
Średnie oceny znaczenia potencjalnych korzyści ze współpracy międzynarodowej [skala 1–5]

Objaśnienia:

1 – Poprawa znajomości języków obcych.

2 – Wypełnienie kryteriów branych pod uwagę w procedurach awansowych.

3 – Budowanie kapitału relacyjnego (pod kątem wspólnych projektów, badań naukowych, publikacji itp.).

4 – Możliwość poznania innej kultury.

5 – Dostęp do infrastruktury i materiałów źródłowych niedostępnych w Polsce.

6 – Możliwość poznania innych podejść, metodyk i narzędzi wykorzystywanych w procesach dydaktycznych.

7 – Możliwość samodoskonalenia i uczenia się.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Analiza średnich i porównanie ich za pomocą testu Bonferroniego (tab. 6) ujawniła, że największe znaczenie ma możliwość samodoskonalenia i uczenia się ($M = 4,6$; $SD = 0,63$). Ocena tej korzyści różni się od pozostałych ($p < 0,001$) z wyjątkiem jednej, tj. budowania kapitału relacyjnego ($M = 4,36$; $SD = 0,89$), która znalazła się na drugim miejscu ważności. Pozostałe uplasowały się w następującym porządku:

- możliwość poznania innych podejść, metodyk i narzędzi wykorzystywanych w procesach dydaktycznych ($M = 4,31$; $SD = 0,83$),
- poprawa znajomości języków obcych ($M = 4,25$; $SD = 0,96$),
- możliwość poznania innej kultury ($M = 4,25$; $SD = 0,88$),
- dostęp do infrastruktury i materiałów źródłowych niedostępnych w Polsce ($M = 3,78$; $SD = 1,16$),
- wypełnienie kryteriów branych pod uwagę w procedurach awansowych ($M = 3,66$; $SD = 1,26$).

Na rysunku 3 pokazano średnie oceny znaczenia potencjalnych korzyści ze współpracy międzynarodowej.

Ostatnie miejsce wariantu odpowiedzi „wypełnienie kryteriów branych pod uwagę w procedurach awansowych” jest o tyle zaskakujące, że ponad 46% respondentów stanowiły osoby ze stopniem doktora. Być może fakultatywność habilitacji, wprowadzona Ustawą, osłabiła dążenie nauczycieli do pokonywania kolejnych szczebli kariery zawodowej. Są to jednak tylko przypuszczenia, których ewentualne potwierdzenie wymagałoby przeprowadzenia pogłębionych badań w tym zakresie.

Podsumowanie

Głównym celem niniejszego opracowania było ukazanie istoty i ważkości procesu umiędzynarodowienia szkół wyższych. Zawarte w nim wyniki badań własnych prezentują ocenę tego procesu z perspektywy nauczyciela publicznej uczelni ekonomicznej w Polsce. Analizie poddano 16 wybranych działań służących umiędzynarodowieniu. Badania pokazały, że nauczyciele dostrzegają znaczenie i potrzebę podejmowania tego rodzaju inicjatyw. Zgodnie z przewidywaniami za najistotniejszy aspekt internacjonalizacji uznano mobilność studentów i kadry, za najmniej istotne – poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku. W przeciwieństwie do uczelni zachodnich, polskie szkoły kładą mniejszy nacisk na akulturację studentów i gości z zagranicy, co może utrudniać rozwój kompetencji kulturowych członków społeczności akademickiej i budowanie kapitału relacyjnego.

Analiza dotychczasowych aktywności uczelni w zakresie umiędzynarodowienia obnażyła nie do końca zgodny z preferencjami nauczycieli kierunek zaangażowania. Za największą korzyść ze współpracy międzynarodowej respondenci uznali możliwość samodoskonalenia i uczenia się. Świadczy to o posiadaniu wysokich ambicji do rozwoju osobowego, otwartości na zmianę. Cechy te wraz z silnym przekonaniem o potrzebie internacjonalizacji mogą wyzwać u pracowników chęć zaangażowania się w przedmiotowy proces. Jeśli uczelnie zdołają odpowiednio pokierować tym

zaangażowaniem, stworzyć inkluzywne środowisko pracy, umożliwiające wszystkim członkom społeczności akademickiej pogłębianie świadomości kulturowej, kwestionowanie etnocentryzmu, rozwijanie szacunku i tolerancji wobec innych narodów, staną się beneficjentami korzyści z internacjonalizacji, opisanych w pierwszej części niniejszego artykułu. Będą też w stanie wykształcić absolwentów o poszukiwanych przez rynek pracy kompetencjach, odpowiedzialnych i świadomych „obywateli świata”, aktywnie włączających się w rozwiązywanie globalnych problemów.

Mimo pewnych niedoskonałości metodologicznych (nielosowy dobór próby oraz brak respondentów dwóch uczelni, co ograniczało możliwości generalizacji wniosków na wszystkie publiczne uczelnie ekonomiczne) niniejsze badania mogą być traktowane jako punkt wyjścia do szerszych badań dotyczących umiędzynarodowienia szkół wyższych w Polsce. Ciekawym kierunkiem dalszych badań wydaje się poziom strategiczny umiędzynarodowienia, w szczególności podejście uczelni do formułowania strategii internacjonalizacji i roli w tym procesie kluczowych interesariuszy uczelni. Pożądane wydaje się rozszerzenie badań na inne kraje europejskie. W poszukiwaniu benchmarków, umożliwiających polskim uczelniom udoskonalenie procesu umiędzynarodowienia, za szczególnie interesujące należałoby uznać kraje Europy Środkowo-Wschodniej, będące liderami w zakresie mobilności pracowników i studentów (np. Słowenia i Węgry).

Bibliografia

- Agnew M., VanBalkom W. D. (2009), *Internationalization of the university: factors impacting cultural readiness for organizational change*, „Intercultural Education” 20(5), s. 451–462 (<https://doi.org/10.1080/14675980903371324>).
- Brzozowski J. (2015), *Student immigration and internationalization of Polish universities: the case of Ukrainians at the Cracow University of Economics*, (w:) L.A. Surdej, M. Kędzierski (red.), *Economic Challenges in Higher Education in Central and Eastern Europe*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s. 215–240.
- Callan H. (2000), *Higher Education Internationalization Strategies: Of Marginal Significance or All-Pervasive? The International Vision in Practice: A Decade of Evolution*, „Higher Education in Europe” 25(1), s. 15–23 (<https://doi.org/10.1080/03797720050002161>).
- Creswell J.W., Klassen A.C., Clark V.L.P., Smith K.C. (2013), *Best Practices for Mixed Methods Research in the Health Sciences*, „Qualitative Social Work” 12(4), s. 541–545.
- de Oliveira Barbosa M.L., Neves C.E.B. (2020), *Internationalization of higher education: Institutions and knowledge diplomacy*, „Sociologias” 22(54), s. 22–44 (<https://doi.org/10.1590/15174522-104425>).
- De Wit H. (2015), *Internationalization Misconceptions*, „International Higher Education” 64 (<https://doi.org/10.6017/ihe.2011.64.8556>).
- Deardorff D.K. (red.) (2009), *The SAGE Handbook of Intercultural Competence*, SAGE Publications, Inc. All.
- Długosz P. (2018), *Integracja ukraińskich studentów podejmujących naukę w Polsce*, „MIGRATION STUDIES – REVIEW of POLISH DIASPORA” 2(168), s. 67–92 (<https://ifis.up.krakow.pl/wp-content/uploads/sites/9/2019/10/4.-Studia-Migracyjne-2168-Dlugosz.pdf>).

- ECORYS Sp. z o.o. (2020), *Ewaluacja interwencji wspierających umiędzynarodowienie, zmiany organizacyjne i rozwój kompetencji kadr uczelni, realizowanych w ramach Działania 3.3 (Umiędzynarodowienie polskiego szkolnictwa wyższego) oraz 3.4 (Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego)* (<https://www.gov.pl/attachment/8bee0627-f68b-43af-88a0-a364cbf104d8>).
- European Commission (2013), *EU high level group: train the professors to teach* (http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/modernisation_en.pdf).
- European Commission (2020), *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS on achieving the European Education Area by 2025*.
- Fielden J. (2011), *Getting to grips with internationalisation: Resources for UK higher education institutions*, Leadership Foundation for Higher Education (<http://www.lfhe.ac.uk/en/research-resources/publications/index.cfm/G2G-08>).
- Fragouli E. (2020), *Internationalizing the Curriculum*, „International Journal of Higher Education Management” 06(02) (<https://doi.org/10.24052/ijhem/v06n02/art-2>).
- Francis A. (1993), *Facing the Future: The Internationalization of Post-Secondary Institutions in British Columbia. Task Force Report* (<https://eric.ed.gov/?id=ED377759>).
- Hamilton S. (1997), *Policy implications for Australian universities in the economic development enhancement roll. Paper presented at the American-Australian Conference on Strengthening Post-Secondary Education's Contribution to Economic Development* ([https://www.google.com/search?xsrf=ALeKk02zgi1UUctHRolg6DjwLkuZhT5BvA:1618526552026&q=Hamilton,+S.+\(1997,+9-11+June\).+Policy+implications+for+Australia+n+universities+in+the+economic+development+enhancement+roll.+Paper+presented+at+the+American-Australian](https://www.google.com/search?xsrf=ALeKk02zgi1UUctHRolg6DjwLkuZhT5BvA:1618526552026&q=Hamilton,+S.+(1997,+9-11+June).+Policy+implications+for+Australia+n+universities+in+the+economic+development+enhancement+roll.+Paper+presented+at+the+American-Australian)).
- Hawawini G. (2012), *The Internationalization of Higher Education Institutions: A Critical Review and a Radical Proposal*, „SSRN Electronic Journal” (<https://doi.org/10.2139/ssrn.1954697>).
- Hénard F., Diamond L., Roseveare D. (n.d.) (2021), *IMHE Institutional Management in Higher Education Approaches to Internationalisation and Their Implications for Strategic Management and Institutional Practice A Guide for Higher Education Institutions IMHE Institutional Management in Higher Education*, „Retrieved March” 18 (www.oecd.org/edu/imhe).
- Hudzik J.K. (2013), Changing paradigm and practice for higher education internationalisation, (w:) H. de Wit (red.), *An Introduction to Higher Education Internationalisation*, VITA E PENSIERO, s. 47–60 (<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.905.8413&rep=rep1&type=pdf>).
- Jibeen T., Khan, M.A. (2015), Internationalization of Higher Education: Potential Benefits and Costs, „International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)” 4(4), s. 196–199 (<https://doi.org/10.1177/1028315313479131>).
- Knight J. (1997), *Internationalisation of higher education: A conceptual framework*, (w:) J. Knight H. de Wit (red.), *Internationalisation of higher education in Asia Pacific countries*, European Association for International Education (<http://www.sciepub.com/reference/86704>).
- Knight J. (2006), *Internationalization of higher education: new directions, new challenges. The 2005 IAU global survey report* (https://www.researchgate.net/publication/44836500_Internationalization_of_higher_education_new_directions_new_challenges_2005_IAU_global_survey_report).
- Kreber C. (2009), *Different perspectives on internationalization in higher education*, „New Directions for Teaching and Learning” 118, 1–14 (<https://doi.org/10.1002/tl.348>).

- Marcinik D., Winnicki, M. (2019), INTERNATIONAL STUDENT EXCHANGE – MOTIVES, BENEFITS AND BARRIERS OF PARTICIPATION, „Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization and Management Series, 133, s. 93–105 (<https://doi.org/10.29119/1641-3466.2019.133.8>).
- MNISW (2015), *Program Umiędzynarodowienia Szkolnictwa Wyższego* (<https://www.bip.nauka.gov.pl/komunikaty-rzeczniczka-prasowego-mnisw/program-umiędzynarodowienia-szkolnictwa-wyzszego.html>).
- Mucha J., Pędziwiatr K. (2019), *Cudzoziemcy na uczelniach krakowskich* ([https://owim.uek.krakow.pl/wp-content/uploads/user-files/reports/Cudzoziemcy na uczelniach 15.12.2019 Wersja finalna.pdf](https://owim.uek.krakow.pl/wp-content/uploads/user-files/reports/Cudzoziemcy_na_uczelniach_15.12.2019_Wersja_finalna.pdf)).
- Murphy M. (2007), *Experiences in the internationalization of education: Strategies to promote equality of opportunity at Monterrey Tech*, „Higher Education” 53(2), s. 167–208 (<https://doi.org/10.1007/s10734-005-3664-9>).
- Neale R.H., Spark A., Carter J. (2018), *Developing internationalisation strategies*, University of Winchester, UK, „International Journal of Educational Management” 32(1), s. 171–184 (<https://doi.org/10.1108/IJEM-08-2016-0183>).
- NIK (2021), *NIK o kształceniu cudzoziemców na polskich uczelniach – Najwyższa Izba Kontroli* (<https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/edukacja-i-nauka/cudzoziemcy-na-polskich-uczelniach.html>).
- Przytuła S. (2019a), *Ekspatriacja akademicka jako przejaw internacjonalizacji uczelni*, „Przeгляд Organizacji” 10, s. 18–24 (https://www.researchgate.net/publication/339441201_Ekspatriacja_akademicka_jako_przejaw_internacjonalizacji_uczelni).
- Przytuła S. (2019b), *Internacjonalizacja szkolnictwa wyższego – implikacje dla polskiej nauki*, (w:) Ł. Sułkowski, R. Seliga (red.), *Internacjonalizacja i marketing uniwersytetów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 295–321.
- Qiang Z. (2003), *Internationalization of Higher Education: towards a conceptual framework*, „Policy Futures in Education, vol. 1, issue 2 (https://www.researchgate.net/publication/225083424_Internationalization_of_Higher_Education_Towards_a_Conceptual_Framework).
- Sejm (2018), *U S T AWA z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Dz.U. 2018 poz. 1668 (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001668/U/D20181668Lj.pdf>).
- Tulko M. (2019), *The model of internationalization in higher education institutions*, (w:) Ł. Sułkowski R. Seliga (red.), *Internacjonalizacja i marketing uniwersytetów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 47–61.

ZNACZENIE WYBRANYCH ASPEKTÓW UMIĘDZYNARODOWIENIA SZKOŁY WYŻSZEJ W OPINII NAUCZYCIELI AKADEMICKICH

Streszczenie

Obecna sytuacja na rynku pracy nie pozostaje bez wpływu na sposób funkcjonowania szkół wyższych. Od uczelni oczekuje się dziś, że będą prowadzić edukację na rzecz globalnego obywatelstwa, kształcić „obywateli świata”, otwartych na inne kultury i konteksty. To z kolei oznacza wkroczenie na drogę internacjonalizacji prowadzonej działalności. Głównym celem niniejszego artykułu było ukazanie istoty i ważkości procesu umiędzynarodowienia szkół wyższych. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez autorkę pozwalają ocenić przebieg tego procesu z perspektywy nauczyciela publicznej uczelni ekonomicznej w Polsce. Analizie poddano 16 wybranych działań służących umiędzynarodowieniu.

W badaniu wykorzystano metodę ankietową, analizę dokumentacji organizacyjnej oraz analizę literatury przedmiotu. Badanie ankietowe typu CAWI przeprowadzono w miesiącach wrzesień – październik 2020 r. na próbie obejmującej 206 nauczycieli z trzech publicznych uczelni ekonomicznych: SGH w Warszawie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Badanie pokazało, że nauczyciele dostrzegają znaczenie i potrzebę podejmowania tego rodzaju inicjatyw. Zgodnie z przewidywaniami za najistotniejszy aspekt internacjonalizacji uznano mobilność studentów i kadry, za najmniej istotne – poszerzenie udziału recenzentów zagranicznych w ocenach dorobku naukowego. W przeciwieństwie do uczelni zachodnich, polskie szkoły kładą mniejszy nacisk na akulturację studentów i gości z zagranicy. Analiza dotychczasowej aktywności uczelni w zakresie umiędzynarodowienia wykazała nie do końca zgodny z preferencjami nauczycieli kierunek zaangażowania. Za największą korzyść ze współpracy międzynarodowej respondenci uznali możliwość samodoskonalenia i uczenia się.

Słowa kluczowe: umiędzynarodowienie szkoły wyższej, uczelnia, nauczyciel akademicki, kompetencje kulturowe

JEL: I23, I25, J62

THE IMPORTANCE OF SOME ASPECTS OF THE INTERNATIONALIZATION OF THE HIGHER EDUCATION IN THE OPINION OF ACADEMIC TEACHERS

Abstract

The current situation on the labour market does not remain without influence on the way universities operate. Universities today are expected to provide education for global citizenship, to educate “global citizens”, open to other cultures and contexts. This, in turn, means embarking on the path of internationalization of their activities. The main objective of this study was to show the essence and importance of the process of internationalization of higher education institutions. The results of the survey conducted by the author allow her to assess the course of this process from the perspective of a teacher at a public university of economics in Poland. The analysis covers 16 selected internationalization measures. The study used the questionnaire method, analysis of organizational documentation and analysis of the subject literature. A CAWI-type survey was conducted in September and October 2020, among 206 teachers from three public universities of economics: SGH in Warsaw, Cracow University of Economics and Wrocław University of Economics. The study showed that teachers perceive the importance of and need for such initiatives. As expected, the most important aspect of internationalization was considered to be the mobility of students and staff, while the least important was increasing the share of foreign reviewers in the assessment of scientific achievements. In contrast to Western universities, Polish schools put less emphasis on the acculturation of students and guests from abroad. The analysis of the activities of the HEIs so far in the field of internationalization revealed a direction of engagement not fully in line with the preferences of teachers. The greatest benefit of international cooperation was considered by the respondents to be the possibility for self-improvement and learning.

Keywords: internationalization of higher education, university, university teacher, cultural competence

JEL: I23, I25, J62